סג: מרובה פרק שביעי בבא קמא

והעדים מעידים אותו שאכלו. אכלו נקט לרבותא אף על פי שאכלו מן העולם פטור מן הכפל בטענת אכל וסיפא נקט שנגנבו לרבותא דאע"פ שהוא בעין מייב כפל כיון שטוען טענת גנב: **הרי אומר** בטוען טענת גנב דבר הכתוב. דכתיב זה וליומד על זה: **מגנב** הגנב. דהגנב משמע המיוחד כמו העולה עולה לאשה (פסחים דף מח:) הילך המיומנת שבילך (חולין דף לא.):

ואידך (ב) הגנב לבדו' חייא בר **אבא.** אע"ג דהאי דרים לריבוי והאי למיעוטא אין לחוש דהכל לפי סברת הדרש:

כשהוא

באבידה משלם תשלומי כפל שנאמר [1]על כל אבידה אשר יאמר תנן התם [2]א**היכן** פקדוני אמר ליה אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משלם קרן וחומש ואשם [3]הודה על פי עצמו משלם קרן וחומש ואשם [4]היכן פקדוני אמר לו גנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל [5]הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם תשלומי כפל מנהני מילי דתנו רבנן [2]אם ימצא הגנב בטוען טענת גנב הכתוב מדבר אתה אומר בטוען טענת גנב או אינו אלא בגנב עצמו כשהוא אומר אם לא ימצא הגנב [6] בטוען טענת גנב הכתוב מדבר תניא אידך אם ימצא הגנב בגנב עצמו הכתוב מדבר אתה אומר בגנב עצמו או אינו אלא בטוען טענת גנב כשהוא אומר אם לא ימצא הגנב הרי טוען טענת גנב אמור הא מה אני מקיים אם ימצא הגנב בגנב עצמו הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהת אם לא ימצא הגנב בטוען טענת גנב כתיב מאי משמע אמר רבא אם לא ימצא כמה שאמר אלא שהוא עצמו גנבו ישלם שנים ומנלן דבשבועה דתניא [3]ונקרב בעל הבית אל האלהים [7]לשבועה אתה אומר לשבועה או אינו אלא לדין נאמר שליחות יד למטה ונאמר שליחות יד למעלה מה להלן לשבועה אף כאן לשבועה בשלמא למאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב היינו דכתיבי תרי קראי אלא למאן דאמר תרוייהו בטוען טענת גנב תרי קראי למה לי אמרי חד למעוטי טענת אבד ולמאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב דלא מייתר למעוטי טענת אבד מנא ליה מגנב הגנב ולמאן דאמר תרוייהו בטוען טענת גנב דמיעט ליה טוען טענת אבד גנב הגנב מאי דריש ביה אמר לך מבעי ליה לכדרבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [8]דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב דהאי גנב הגנב אפקיה למעוטי טענת אבד דר' חייא בר אבא מנא ליה אמר לך הקישא הוא [9]ואין משיבין על הקישא בשלמא למאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב שפיר אלא למאן דאמר תרוייהו בטוען טענת גנב גנב עצמו מנא ליה וכי תימא ליתי בק"ו מטוען טענת גנב דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן בשבועה אף כאן בשבועה נפקא ליה מדתנא דבי חזקיה [10]דתנא דבי חזקיה יאמר שור וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש קרב לגבי מזבח אף כל קרב לגבי מזבח מה יש לך להביא שה

כשהוא

ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו: **למעוטי טענת אבד.** אם טען נאבדה הימנו ועדים מעידים שגנבו פטור מכפל אפילו נשבע: **משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** כגנב עצמו דנפקא ליה מגנב הגנב: **הקישא הוא.** כיון דסמיכי להדדי הני קראי איתקש גנב וטוען טענת גנב להדדי מה גנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה אם טבח ומכר אף טוען טענת גנב משלם ארבעה וחמשה. ואע"ג דאיכא למיפכך מה לגנב עצמו שכן מייב כפל כלא שבועה תאמר בטוען טענת גנב שצריך שבועה אין משיבין על הקישא כדאמרינן להא מילתא בהגזל עליס (לקמן דף קו:). ואיכא דאמרי הקישא כדמפרש התם הואיל וגנב משלם כפל וטוען טענת גנב משלם כפל מה גנב טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה אף טוען טענת גנב טבח ומכר משלם ארבעה וחמשה ולא מילתא היא דהאי מה מצינו בגין אב הוא ולא הקישא אלא קמיכות המקראות קרי היקש והכי נמי שמעינן התם: **הקישא למ"ד חד בגנב וחד בטוען [טענת גנב] שפיר.** נפקא ליה גנב מהכא אלא למ"ד כו': **מדתנא דבי חזקיה.** דדרש קרא אחרינא דמשמעי בגנב עצמו אם המצא המצא ביכו הגניבה וגו'. והאי דנקט דרשה ולא נקט קרא משום דמקרא לא נפקא לן בהדיא אלא בעלי חיים כדכתיב [שמות כב] משור ועד חמור עד שה חיים ומדרשה מרבה להו תנא דבי חזקיה לכולהו: **יאמר שור וגניבה והכל בכלל.** דמרבינן כל כעין הפרט דבר המטלטל וגופו ממון חמור ושה למה לי. ומשני אילו כן וכו'. ולקמיה [סד.] מפרש מאי קאמר הא לאו כלל ופרט וכלל הוא דקדרים ליה כעין הפרט: **אף כל קרב.** ולא מתרבי מכעין הפרט אלא הקרב למזבח להכי כתב שה דלא תימא כלל לאתויי קרב למזבח קאתי דמה יש לך להביא שקרב למזבח ולא נכתב בפירוש שה כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גגיבה שאני דורש בכעין הפרט:

לרבות

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' ג ושין בס"מ טוש"מ סי' שנב:
ו ב מיי' פ"ח מהל' שטושות הל' מ ע סמג לאוין רמ:
ז ג מיי' פ"ד מהל' גניבה הלכה ח טוש"מ שם:
ח ד מיי' פ"ח מהל' שטושות הל' ט י יח סמג שם:
ט ה מיי' פ"ד מהלכות גניבה הלכה ג טוש"מ שם:
י ו מיי' שם הלכה ח טוש"מ שם:
יא ז מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' כ סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף ח:

מוסף רש"י

באבידה. לפטור עצמו על ידי גנב, שטוען נגנבה הימנו האבידה שמצאתי ומצאת שכירו הוא, משלם תשלומי כפל. כגנב עצמו, דדרשינן אם לא ימצא הגנב, אם לא ימצא כמו שאמר, אלא הוא עצמו גנבו, וכתיב בתריה ישלם שנים (לעיל ז:). היכן פקדוני. אמר לשומר חנם היכן שהי אמר ליה אמר (שבועות מט.). משלם את הקרן. וכפל לא, דאין כפל אלא בטוען בגנב, וחומש ואשם נמי לא שייכי אלא כשהודה, (לקמן קו. וב"מ יז קח:). הודה על פי עצמו. לאחר שבועה (לקמן קו.) אלא גזלו עדים, משלם קרן וחומש ראשם. כדין שבועה הפקדון דאיכא בתר עד שהודה וסב הרשעו וגא להתכפר, דכתיב כשבועת גזל הגר כפרשת נפש והחטאו את שבועת אשר עבו ונר' (שבועות מט.). אמר לו בגנב כו' הודה מעצמו משלם קרן וחומש ראשם. אבל כפל לא, דמודה בקנס הוא (שם). ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה. והכי קאמר אם לא ימצא כמה שאמר שבגנבה אלא הוא גנבה, והוא כבר נקרב אל הדיינין לשבועה ונשבע שקר ואחר כך נמצא גזלו, אשר ירשיעון הדיינין אלם כפל (ב"מ מא:). אתה אומר לשבועה. קריבה לשבועה, או אינו אלא לדין. קריבה לדין, מהשתא שטען בכ"ד שגנבה, אע"פ אלא נשבע אלם כפל אם נמצא עדים שם) שכיון שבא לדין אמו וכפר לומר שגנבה, ודיש שהיא כיון (שבועות כב ב). אף כאן לשבועה. מדמו שאין משלמין כפל בייב טענת גנב אלא לאחר שבועה, וגם למדנו שאפשר דגנבה ואבדה בשבועה (ב"מ מא:). ואין משיבין על הקישא. אע"ג דאיכא למיפכך כיה, דאמרם דן ק"ו מעצמו ואין אדם דן ג"ש והיקש מעצמו אלא אם כן למדה מרבו ורבו מרבו הלכה למשה מסיני (מנחות פב:).

מסורת הש"ס

כאבידה. מולא מאבידה שטוען נגנבה הימני לאחר שמצאתיה: **שנאמר על כל אבידה וגו'.** וכטוען טענת גנב מוקמינן ליה להאי קרא לקמן בשמעתין: **מגן הפס.** בהגזל עליס (לקמן קח:): **משלם אם הקרן.** דאין כפל אלא בטענת גנב: **הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם.** דכתיב (ויקרא ה) או מכל אשר ישבע עליו לשקר וגו' וחזו אשם גזילות ואינו בא אלא על הודאת פיו דאע"פ דלא כתב בהאיש פרשה הודאה כתב דממנה באשם גזל הגר כפרשת נפש[1] והמודו את חטאתם וגו' וחומש נמי אינו בא אשם: **טענת אבדה.** אבד הימנו **בשבועה.** לאחר שנשבע לשקר כדקתני משביעך אני: **בטוען טענת גנב.** בגנב הבית שטוען טענת גנב בפקדון זה דכתיב[2] וגונב מבית האיש וגו' הכתוב מדבר וקאמר דאם ימצא שהוא גנב שישלם שנים: **או אינו אלא בגנב עצמו.** שבעל הבית אמת טען ומנלא הגנב שגנבו: **כשהוא אומר אם לא ימצא הגנב.** ולקמיה מוקמינן לה בטוען טענת גנב שנמצא הוא בעצמו[3] גנב הוי אומר דהאי קרא דלעיל נמי כשנמצא בעל הבית שקרן קאמר ולקמיה פרכינן תרי קראי למה לי: **בגנב עצמו.** מגיל הכתוב שגנב משלם כפל: **או אינו אלא בטוען טענת גנב קאמר.** דאם נמצא הוא גנב משלם כפל: ה"ג **כשהוא אומר אם לא ימצא הגנב הרי טוען טענת גנב אמור הא מה אני מקיים אם ימצא כמו שאמר.** שטוען גגנבה כדכתיב וגונב מבית האיש: **אלא הוא עצמו גנבו.** ונקרב בעל הבית כלומר והוא כבר נשבע בדבר אלא שלח ידו מה כתיב אחריו על כל דבר פשע וגו' ישלם שנים[4]: **וממאי.** דהאי ונקרב בעל הבית לשבועה קאמר: **לשבועה.** שכיון שטוען וגונב מבית האיש ישבע שגנבה ויפטר: **או אינו אלא לדין.**[5] לפרעון דשומר חנם שטוען נגנבה ישלם דהאי קרא כשומר חנם כתיב כדאמרי' בהשואל (ב"מ דף נד:): **שליחות יד למעה.** כשומר שכר שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח וגו': **שליחות יד למעלה.**

א) [לקמן קו. קח: שבועות מט., כ) כ"מ מא:, ג) [לקמן קו:] לעיל סב:, ד) [לקמן עה.], ה) [בחות סב:], ו) [לקמן עה.], ז) [בחדר הו], ח) [שבועות כב], ט) [לעיל נגנו יענ"ן], ט) [שבועות כב], י) ע' רש"ש וכו"מ.

תורה אור השלם

1. על כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שָׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח
2. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו
3. אִם לֹא יִמָּצֵא הַגַّנָּב וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ: שמות כב ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' אם לא ימצא הגנב הרי אומר בטוען טענת גנב: (ב) תוס' ד"ה ואידך גנב הגנב כו':

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com